

EMR-İ Bİ'L MA'RUF VE NEHY-İ ANİL MÜNKER'İN ÖNEMİ

Emmâ ba'dü;

Fe-kâle resûlullahi sallallahu aleyhi ve sellem.

مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ قَبْلَ أَنْ
تَدْعُوا اللَّهَ فَلَا يَسْتَجِيبَ لَكُمْ وَقَبْلَ أَنْ تَسْتَغْفِرُوهُ
فَلَا يَغْفِرَ لَكُمْ إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ
الْمُنْكَرِ لَا يَدْفَعُ رِزْقًا وَلَا يُقَرِّبُ أَجَلًا وَإِنَّ الْأَخْبَارَ
مِنَ الْيَهُودِ وَالرُّهْبَانَ مِنَ النَّصَارَى لَمَّا تَرَكُوا الْأَمْرَ
بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَعَنَهُمُ اللَّهُ عَلَى
لِسَانِ أَنْبِيَائِهِمْ ثُمَّ عُمُوا بِالْبَلَاءِ

Murû bi'l-ma'rûfi ve'n-hev 'ani'l-mün-keri kable en ted'ullâhe fe-lâ yestecîbü leküm ve kable en testağfirûhü fe-lâ yağfiru leküm. İnne'l-emre bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye 'ani'l-münkeri lâ yukarribu ecelen. Ve inne'l-ahbâra mine'l-yahûdi ve'r-ruhbâne mine'n-nasâra lemmâ terekü'l-emre bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye 'ani'l-münkeri le'anehumullâhü

'azze ve celle 'alâ lisâni enbiyâihim sümme 'ümmü' bi'l-belâi.

Sadaka Resûlullâhi fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Hulvânî'nin Abdullah İbn Ömer radiyalahu anhüma'dan rivayet ettiği bu hadîs-i şerifte, Peygamber sallallahu alayhi vessellem efendimiz buyurmuşlar ki;

Murû bi'l-ma'rûfi ve'n-hev 'ani'l-münkeri. Emr-i bi'l mâruf, nehy-i anil münker yapın. Yani iyilikleri söyleyin, emredin, yaptırın, yapılmasına yardımcı olun. Kötülüklerin yapılmamasını söyleyin, yasaklayın, engelleyin, yaptırmayın. İyilikleri yaptırın, kötülükleri yaptırmamak için elinizden geleni ortaya koyun.

Kable en ted'ullâhe fe-lâ yestecîbü leküm. Dua edipte Allah'ın duanızı kabul etmeme durumuna düşmeden evvel.

Neden?

Emr-i bi'l mâruf, nehy-i anil münker yapmazsanız, Allah duanızı kabul etmez.

Kur'an-ı Kerîmde vâd eylemiş ki;

ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

*Üd'ûnî estecib leküm.*¹

Bana dua edin ben sizin dualarınızı kabul ederim, vaadi var, vadi haktır, vadinden hulfi yoktur, dönmez. Sözünü, vadini yerine getirir.

Amma, *Emr-i mâruf, nehy-i anil münker* yapmazsanız, duanızı kabul etmeyeceğini bildiriyor. *Emr-i mâruf, nehy-i anil münker* yapacaksınız.

İyiliği yapmaya, yaptırmaya, söylemeye, yaymaya çalışacaksınız. Kötülüğü yaptırmaya, engellemeye çalışacaksınız. Bunu yapmazsanız, dua edipte duanızın kabul olmaması durumuna düşmeden evvel bu vazifeyi yapın. Yapmazsanız duanız kabul olmaz. Allah dualarınızı reddeder.

Ve kable en testağfirûhü fe-lâ yağfiru leküm. Allah'tan mağfiret istediğiniz halde, Allah'ın sizi mağfiret etmeme durumuna düşmeden evvel bu vazifeleri yapın. Yoksa affet beni Allah'ım dersiniz, dersiniz de Allah affetmez. Mağfiret eyle dersiniz de mağfiret eylemez.

İnne'l-emre bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye 'ani'l-münkeri lâ yukarribu ecelen. Emr-i bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye 'ani'l-münker yapmak,

¹ 40/Mü'min, 60.

iyiliği yapmaya, yaptırmaya çalışmak, söylemek çalışmak, çabalamak, kötülüğü yaptırmaya çalışmak, engellemek için karşısına çıkmak, durmak, uğraşmak, insanın ecelini yaklaştırmaz. Hayır, öyle yaparsam asarlar, döverler söverler, keserler. Hayır. *Emr-i mâruf, nehy-i anil münker*, insanın ecelini yaklaştırmaz. Korkmayın ölmezsiniz demek yani. Korkmayın kimse size zarar veremez *Emr-i mâruf, nehy-i anil münker* yapın. Dosdoğru konuşun, doğruyu söyleyin demek yani. Eceliniz neyse o zamana kadar yaşayacaksınız. Rızkınız ne ise o kadar rızkı yiyeceksiniz. Yoksa *Emr-i mâruf, nehy-i anil münker* yapınca hayatımı korudum, yapmayınca hayatımı koruyacağım, yaparsam başım belaya girecek, öyle şey yok. Bu yanlış bir düşünce.

Ve inne'l-ahbâra mine'l-yahûdi. Yahudilerden hahamlar.

Ve'r-ruhbâne mine'n-nasâra. Hristiyanlardan rahipler, hahamlar ve rahipler.

Lemmâ terekü'l-emre bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye 'ani'l-. Emr-i bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye 'ani'l-münker yapmayı bırakınca, terk edince, gevşetince, yapmayınca;

Le'anehümullâhü 'azze ve celle 'alâ lisâni enbiyâihim.

Aziz ve celil olan Allahu Teâlâ hazretleri, Peygamberlerinin dili ile onları lanetledi. Allah belanızı versin. Ne müstahaksa size, Allah öyle eylesin dedirtti. Peygamberlerinin vasıtası ile peygamberlerinin lisanı ile. Onları lanete uğrattı lanetledi.

Sümme 'ammehüm bi'l-belâi. Sonra belayı da hepsinin üzerine topluca istisnasız indirdi. Yani kötülüğü yapanlar belaya uğradılar, cezayı çektiler. Birde kötülüğü yapılmasını engellemeyenler cezayı çektiler. *Emr-i mâruf, nehy-i anil münker* yapmayanlarda belanın altında ezildiler, mahvoldular, yıkıldılar, kahrol-dular gittiler.

Farzlarımızdan birisi, yapmamız gereken vazifelerden birisi, Allah rızası için *emr-i mâruf, nehy-i münker* yapmaktır. *Emr-i mâruf, nehy-i münkeri* ecel korkusu ile ölürüm diye yapmamak yanlıştır. Çünkü eceli yaklaştırmaz. *Emr-i mâruf, nehy-i münkeri* yapmamak çok fenadır. Çünkü Allah dualarınızı artık kabul etmez, yapamıyorsunuz diye. Af dilerseniz, mağfiret dilerseniz, af mağfiret eylemez.

Biz ne istiyoruz?

Allah'ın bizi affetmesini, dualarımızı kabul etmesini istiyoruz. Onun için *Emr-i mâruf, nehy-i münker* yapılacak.

a. İlmin Fazileti

İkinci hadîs-i şerîf.

Ebû Eyyüb radiyallahu anh'dan

مَسْأَلَةٌ وَاحِدَةٌ يَتَعَلَّمُهَا الْمُؤْمِنُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ عِبَادَةِ
سَنَةٍ وَخَيْرٌ لَهُ مِنْ عِتْقِ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَإِنَّ
طَالِبَ الْعِلْمِ وَالْمَرْأَةَ الْمُطِيعَةَ لِزَوْجِهَا وَالْوَلَدَ
الْبَارَّ لَوْ أَلِدِيهِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ بغيرِ

حِسَابٍ

*Mes'eletün vâhidetün yete'allemühe'l-
mü'minü hayrun le-hû min 'ibâdeti senetin ve
hayrun le-hû min 'itki rekabetin min vüldi
ismâ'île ve inne tâlibe'l-'ıلمي ve'l-mer'ate'l-
mutî'ate li-zevcihâ ve'l-velede'l-bârre li-vâli-
deyhi yedhulûne'l-cennete me'a'l-enbiyâi bi-
ğayri hisâbin.*

Ebû Eyyûb hazretlerinden. Sanıyorum bu Eyyûb el- Ensârî hazretleri olmalı, İstanbul da

kabri bulunan mübarek sahabe radiyallahu anh. Rivayet etmiş ki;

Peygamber efendimiz bu hadîs-i şerîfnde şöyle buyurmuşlar;

Mes'eletün vâhidetün. Bir tek dini konu, bir mesele, bir konu.

Yete'alletümühe'l-mü'minü. Müminin öğrendiği bir tek konu, dininde, işte namazda hata yapılırsa sehiv secdesi yapılır falan filan, onun için daha hayırlı öğrendiği bir konu. *Hayrun le-hû min.* Onun için daha hayırlıdır, daha sevaplıdır, kıymetlidir, iyidir.

Min 'ibâdeti senetin. Bir sene ibadet etmekten daha hayırlıdır. Bir mesele, öğrendiği bir mesele, kitaptan bir bölüm, okuduğu bir kısım, hocadan dinlediği, öğretmeninden öğrendiği bir konu, bir sene ibadetinden daha hayırlıdır.

Ve hayrun le-hû min 'itki rekabetin min vüldi ismâ'île. İsmail aleyhisselamın mübarek, asil evlatlarından bir tanesi, düşmanın eline düşmüş, esir olmuştta onu esaretten kurtarmak için, esirlikten kurtulma parası vermişsin kurtarmışsin onu, ondan daha hayırlıdır, köle azat etmek gibidir. Ama nasıl köle?

İsmail aleyhisselam soyundan. İsmail aleyhisselam Peygamber efendimizin dedesi İbrahim aleyhisselamın oğlu. Arapların, Mekkelilerin, kureyşlilerin cediti, en kıymetli sülale.

Ve inne tâlibe'l-‘ilmi. Hiç şüphe yok ki ilim öğrenmeye hevesli ve ilim öğrenmeye girişmiş, ilim öğrenmekte olan kişi.

Bir. *Ve'l-mer'ate'l-mutî'ate li-zevcihâ.* Kocasına itaatli hanım.

İki. *Ve'l-velede'l-bârre li-vâlideyhi.* Ana babasına itaatli evlat.

Üç. Bu üçü sayılıyor burada. *Yedhulûne'l-cennete.* Cennete girecekler. *Me'a'l-enbiyâi.* Peygamberlerle beraber. *Bi-ğayri hisâbin.* Hesaba maruz kalmadan. İlim öğrenenler, ilim beşikten mezara kadar, yaşı yok, yaş sınırı yok, emeklilik sınırı yok. İlim öğrenenler bir.

Kadınlardan kocasına itaatli hanımlar iki. Mümin kocasına itaatli hanım. Herif kâfir ise, ayyaş ise, sarhoş ise, hanım geç aynının karşısına süslen, donan, bir açık giysi elbise giy, saçlarını berberde dalgalandır, taran, Paris'ten gelme kokuları sürün, mücevheratını, yüzüklerini, gerdanlıklarını boynuna tak, küpelerini tak, dudaklarını yanaklarını boya,

kaşlarını gözlerini ayarla, ilaçla, süsle, seni koluma takacağım, baloya götüreceğim, opera-ya götüreceğim, dans ettireceğim. Utanıyorum sen kapanınca, mantolu olunca, senden utanıyorum, sen ile ne diye evlenmişim ben ya. Allah Allah. Açıl ya. Açıl ya. Ona itaat değil.

Neden?

Dün okuduğumuz hadîs-i şerîflerden dolayı ki, hiç kimse Allah'ın emrettiğinin aksini emredemez. Allah'ın emrini çiğneyemez. Allah'ın yasağını kaldıramaz. Koca da kaldıramaz, baba da kaldıramaz, amir de kaldıramaz, müdür de kaldıramaz, başkan da kaldıramaz, reis-i cumhur da kaldıramaz, kimse kaldıramaz. Kimsenin hakkı ve salahiyeti yoktur. Hakkı ve salahiyeti olmadığı halde, böyle abuk sabuk şeyler emrediyorsa, ona itaat etmek uygun olmaz.

Lâ tâ'ate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hâlık.

Allah'a isyanı emrettiği zaman, herhangi bir kula, itaat edilmez. Hiçbir itaat yoktur, böyle bir itaat yoktur. Mümin kocaya itaatli, mümin kadın demek o, odur bu. Ondan sonra ana babasına iyi davranan, itaatli evlat. Bir

de ilim öğrenen kimse. Bunlar Peygamberlerle cennete girecekler. Hem de hesap olamadan.

O halde hepimiz defteri kalemi alalım, tabii ilim olalım. İlim öğrenci olalım. Ömrümüz böyle kapansın.

Ben hatırlıyorum. Altın çerçeve gözlüklü, aksakallı, bir hacı babayı. Zengin hacı baba, hem de paralı hacı baba. Mağazaları var. Muazzam, meşhur, dillere destan mağazaları var. Hacı baba hem de halk partili. Hem de hürriyet gazetesine müdafî. Hacı baba. Hocamız onu ele aldı. Allah Allah. Hocamız buna özel ders veriyordu. Rahmetullahi aleyh. İkindiden sonra geliyor, elinde çantası, fermuarlı, koltuk altı çantasına okudukları ders kitaplarını alıyor, kalemini defterini alıyor, hocamızın ikindiden sonra önüne oturuyor. Hocamız da ona özel ders veriyor. Bir değişti adam, bir değişti adam, bir güzelleşti, bir güzelleşti, bir hizmet ehli, bir güzel derviş oldu ki.

Neden?

Evliyâullah, mürşîd-i kâmiller böyledir işte. Onlar irşâd etmese, bu halkın hali ne olacak?

Bu kötü, bu kötü, ayır bunları, götür çöpe at.

Peki, ne olacak?

İyi insan yok ki. Her birinin bir kusuru var. Eğitecek, öğretecek, Allah'ın emrini tebliğ edecek, bildirecek, *emr-i mâruf*, *nehy-i münker* yapacak, durduracak, kötülüğü durduracak. İyiliği yaptıracak.

b. Nasıl Yaşarsan Öyle Ölürsün

Üçüncü hadîs-i şerîf.

مُعَالَجَةُ مَلِكِ الْمَوْتِ أَشَدُّ مِنْ أَلْفِ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ
وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَمُوتُ إِلَّا وَكُلُّ عِرْقٍ مِنْهُ يَأْلَمُ عَلَى
حِدَّةٍ وَأَقْرَبُ مَا يَكُونُ عَدُوًّا لِلَّهِ مِنْهُ تِلْكَ السَّاعَةَ

Mu'âceletü meleki'l-mevti eşeddü min elfi darbetin bi's-seyfi ve mâ mü'minün yemûtü illâ ve küllü 'ırkın minhü ye'lemü 'alâ hıddetin ve akrabu mâ yekûnü 'aduvullâhi minhü tilke's-sâ'ate.

Neûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Buyurmuş ki bu hadîs-i şerîfte Peygamber sallallahu aleyhi vessellem;

Mu'âceletü meleki'l-mevti. Ölüm meleğinin, insanın canını almaya girişmesi, bu işlemi başlaması, canını alacak, geliyor yanına, canını alacak.

Eşeddü min elfi darbetin bi's-seyfi. Kılıçla bin defa adama çat çut pat küt diye vurup, vücudunu yaralamasından daha şiddetlidir, ölüm.

Ve mâ mü'minün yemûtü. Hiçbir ölen mü'min kul yoktur ki; *illâ ve küllü 'ırkın minhü.* Onun her bir damarı. *Ye'lemü 'alâ hiddetin.* Yani şiddetli bir şekilde o ölümün acısını mutlaka duyar. Her bir damarından şeyini duyar. Ve en düşündürücü tarafı da *ve ak-rabu mâ yekûnü 'aduvullâhi minhü.* Allah'ın düşmanı şeytan aleyhlananenin, lanetlik şeytanın, kula en yakın olduğu zaman, *tilke's-sâ'ate,* işte o zamandır. Dikilir başına. Taaaa en önemli saatte, acıyı çektiği sırada, dikilir başına.

Şeytan bu müminin başına niye dikiliyor?

O acısı sırasında, o ölüm telaşı içinde, aklı başından gitmişken, can hulkuma gelmişken, ona nasıl vesvese veririmde, nasıl aklını çelerimde, nasıl isyan ettiririm de, nasıl imanını

alabilirim diye fırsat kolluyor, akbaba gibi. Ölsün de şunun etini yiyeyim diye, çölde çöl de tepesinde uçtuğu gibi yolcunun, biraz sonra sendeleyerek gidiyor, yıkılacak, ölsün de şunu yiyim dediği gibi akbabanın. Hemen saldıramıyor. Çünkü adam savunacak. Ama düştüğü zaman tamam. Hemen oturacaklar başına. Böyle başında beklediği zamandır.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi şeytanın şerlerinden bütün hayatımız boyunca, bu en son ve en önemli devirde, zamanda korusun bir. Birde bu son zamanının elemi, acısını duymayan kullarından eylesin.

Çünkü Mukarrabîn. Allah'ın sevgili mübarek kullarına ölüm,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ

وَجَنَّاتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾

*Fe-emmâ in kâne mine'l-mukarrabîne.
Fe-ravhun ve reyhânün ve cennetü na'îmin.*²

Çok rahat ve hoş kokularla, hop diye geçerek, cennete girecek, mümin kul öyle. Böyle

² 56/Vâkı'a, 89.

bir sineğin ısırması kadar acı duymayacak. O kadar duyacak veya.

Cenâb-ı Hak güzel şeylerle meşgul edip, ne olduğunun farkına varmasına fırsat olmadan canını aldırtacak.

Allah bizi sevgili kendine yakın kullarından eylesin. Onu nasıl sağlamak mümkünse onları da nasip eylesin, yapalım, sevgili kulu olalım.

Ömrümüzü böyle *emr-i mâruf, nehy-i münkerle*, sevgili kul olarak geçirelim de, Cenâb-ı Hak bizi hüsn ü hatimelerle ahirete göçenlerden eylesin. Çünkü son zamandaki durum daha evvelki yaşamla ilgili. Çünkü peygamber efendimiz buyuruyor ki;

Nasıl yaşadıysanız öyle de ölürsünüz. O yaşamınıza uygun bir ölümlle ölürsünüz. İçki içerek yaşayan bir insan meyhanede çatlایarak ölür. Kumarla yaşayan bir insan kumar masasında ölür. Zina ile yaşayan zina anında ölür. Hırsızlık yaparken, hırsızlıkla ömrünü geçiren hırsızlık yaparken ölür. Su testisi suyolunda kırılır. Yaşamına uygun bir ölümlle ölür. Onun için yaşamı düzeltmek çok önemli. Yaşamı Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun yapmak çok

önemli. Bizim bir dakika durduğumuz kabahattir. Sizin gevşekliğiniz kabahattir. İlim öğreneceğiz. Öğrendiğimizi uygulayacağız. Nefse baskı yapacağız. Dur diyeceğiz. Bu iş ciddi diyeceğiz. Aman çalışalım diyeceğiz. Çünkü cihanın orduları gelse bizi kurtaramaz.

Allah bizi cezalandıracak olduğu zaman. Mühim olan Allah'ın rızasını kazanmak. Allah'ın sevgili kulu olmak. Her şey boştur. Bir tek amaç vardır. Allah'ın sevgili kulu olmak.

İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî.

Cenâb-ı Hakk'ın rızası erdemdir asıl gaye. O olmadı mı, her şey boş. Bütün ünvanlar, bütün zenginlikler, bütün çalışmalar, bütün bilgiler, bütün mevki makamlar hepsi boştur. Alkışlar malkışlar boştur. Dünyanın alkışı ahirete gitmez. Dünyanın parası ahirette geçmez, ahirette geçmez.

Çare Allah'ın sevdiği kul olmayı sağlamaktır. Cenâb-ı Hakk'a yalvarıp yakarmaktır. Beni de onların arasına kabul eyle Yâ Rabbi. Yardım eyle Yâ Rabbi Yâ Rabbi demektir.

Çevremizde görüyoruz, kendi üzerimizde izliyoruz ki, iyi Müslüman olmak kolay değil. İyiliği bilmek yetmiyor. İyiliği yapacak gayret

gerekiyor. Allah'ın muvaffak etmesi gerekiyor. Yoksa biliyor da gene yapmıyor. Sigaranın hayatını söndürdüğünü biliyor, içiyor. Kumarın evi yıktığını biliyor, oynuyor. Zinanın haram olduğunu biliyor evli olduğundan recm edilmesi gerektiğini biliyor, gene yapıyor yapacağını.

Hâsılı insanoğlunun bildiği zaman bile, bildiğini yapması büyük bir iş.

Allah yardım etsin.

El Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

